

cobertura llegará a algo más de la mitad de los que hoy no tienen seguro.

La opción pública es posible que finalmente salga, y no tanto por los méritos propios que tiene, sino porque si a las compañías de seguros privadas se les restringe su capacidad para seleccionar riesgos, pronto verán la conveniencia de disponer de un seguro público al que “desviar” a sus clientes más gastadores. También es posible que si se establece algún tipo de paquete básico de prestaciones, se mejore algo la enorme diversidad actual en el grado de cobertura.

Pero la gran cuestión será si estos tímidos logros en cuanto a cobertura habrán merecido la pena en términos de coste. Es muy probable que no, porque el otro gran problema del sistema de salud norteamericano, el crecimiento acelerado de los costes, es difícil que se frene con esta reforma, ya que no se actúa sobre dos de los principales factores impulsores del aumento del gasto sanitario: la tecnología y la forma de pago a los proveedores. Todos los estudios económicos sobre el tema han señalado al progreso tecnológico como la principal causa del acelerado crecimiento de los costes en todos los sistemas sanitarios. Pero en los públicos existen más mecanismos para contener y regular la expansión de la tecnología que en los sistemas privados. Así, según los últimos datos de la OCDE, en Estados Unidos hay 26,5 aparatos de resonancia magnética y 33,9 TAC escaners por millón de habitantes, cuando la mediana de la OCDE está en 7,7 y 14,8 respectivamente. Y el número de personas en diálisis es de 115 por 100.000 en Estados Unidos, frente a 51 en la OCDE. En ninguna de las propuestas de reforma se contempla ningún mecanismo de regulación a la penetración y uso de la tecnología. Tampoco hay previsto ningún cambio en el modo de pago o reembolso a proveedores, más allá del aviso de que Medicare endurecerá sus términos de negociación.

Por todo ello, no cabe esperar grandes cambios en la futura sanidad norteamericana. Habrá sido una dura batalla para un magro resultado. Y es que la reforma se asienta (por decisión política) sobre los pilares ya existentes. Para empezar, no se revisa un elemento esencial, a saber, la consideración de la salud como un derecho fundamental del individuo. La protección de ese derecho aparece sancionado en la mayoría de las constituciones de los países desarrollados (la española lo hace

en el artículo 43) pero no así en la de los Estados Unidos. Y sin una revisión de esa noción básica, cualquier reforma sólo puede consistir en añadir piezas y parches al ya de por sí tremendo puzzle que es el sistema de salud estadounidense. Por otro lado, las medidas para mejorar la calidad y la eficiencia requieren de cambios en los comportamientos de los agentes (médicos y pacientes) que tampoco es seguro que se vayan a producir. Sobre todo, teniendo en cuenta que los incentivos se mantienen intactos. En definitiva, la reforma no toca un ápice de la esencia del sistema: ni obligatoriedad en la cobertura, ni instauración de un pagador único (en Europa, el Estado o la Seguridad

Social) ni establecimiento de una prima comunitaria que permita compensaciones sanos-enfermos, jóvenes-viejos, ni cambios en la forma de pago a los proveedores. Así, el sistema seguirá siendo extremadamente fragmentado y caro. El presidente tiene capacidad para introducir por la vía de decretos leyes algunos cambios una vez que la ley sea aprobada, pero de nuevo sólo podrán ser parches que no modificarán la estructura esencial. ■

Democràcia, lideratge i perspectives de futur pel *New Labour*

FRANCESC AMAT

Investigador a la Universitat d'Oxford

*Per damunt de tot, sigues fidel a tu mateix,
i a això seguirà, com la nit segueix al dia,
que no seràs fals amb ningú.*
William Shakespeare

En el present treball l'autor analitza, en primer lloc, les causes determinants de l'actual debilitat del laborisme anglès. El trauma de la guerra de l'Iraq, els escàndols dels diputats a Westminster i la crisi econòmica són factors que en part l'expliquen. Per altra banda, i segons l'autor, “una mala conjunció entre un caràcter poc comunicatiu i les herències del passat no han afavorit a Gordon Brown”, que no ha sabut convertir-se en un líder fort, com va ser Blair, capaç de definir un lideratge representatiu i fins i tot afectar les preferències dels ciutadans. Per tant, conclou l'autor, “la redefinició d'un nou projecte laborista resta per fer”.

El trauma de l'Iraq i el lideratge polític

El polèmic assagista Michael Ignatieff va escriure fa un temps un article¹ excel·lent on reconeixia el seu error en recolzar la guerra de l'Iraq. Una reflexió que el periodista Lluís Bassets va qualificar com “*un artículo de los que hacen época*”. En aquell text, però, Ignatieff no es limitava a un exercici d'autocrítica; el que feia és tota una revisió dels lideratges de George W. Bush i Tony Blair, una avaluació de les virtuts necessàries pel bon fer dels polítics i una aproximació als pilars de la democràcia representativa.

Malgrat que sembli un punt de partida allunyat del tema que ens ocupa, vull començar per aquí: desgranant els ingredients del *mea culpa* que va entonar Ignatieff. Perquè, de fet, en aquella reflexió Ignatieff feia dues coses a la vegada, dues tasques necessàries per entendre què ha passat amb el *New Labour*. Això és: (i) reflexionar sobre els criteris que han de guiar el lideratge i la presa de decisions; i (ii) analitzar els avantatges, inconvenients i dificultats d'una democràcia representativa. I la clau de volta de totes dues coses és el lideratge polític i els seus límits. Durant l'article aniré desenvolupant aquestes dues idees, contextualitzades en relació al projecte polític del *New Labour*, tant pel que fa a líders com a polítiques, per acabar reflexionant també sobre les seves perspectives de futur.

Una interpretació de la reflexió d'Ignatieff és que la guerra de l'Iraq va ser un dels errors que una democràcia representativa com la de Westminster pot acabar generant. Un error des del seu punt de vista, és clar, i del qual fa responsable a un lideratge polític inadequat. L'acusació més forta, dirigida a Bush i de forma indirecta també a Blair, és haver perdut el “sentit de la realitat” que tot bon polític hauria de mantenir al llarg del seu mandat. En una democràcia representativa, assenyala Ignatieff, és necessari que els polítics trobin l'equilibri desitjable entre l'estratègia política i la funció delegada o eminentment política. O, en altres paraules, tot bon polític hauria de cercar l'equilibri entre la proximitat a la ciutadania i, per altre costat, tirar endavant projectes sota la seva pròpia responsabilitat. Blair, en recolzar la intervenció a l'Iraq va portar fins a la màxima expressió el seu lideratge fort, allunyant-se de la funció de proximitat, i va arribar als límits de la pròpia democràcia representativa. La intervenció de Blair a l'Iraq és un exemple de l'assumpció d'una decisió política sense un suport explícit de la ciutadania.

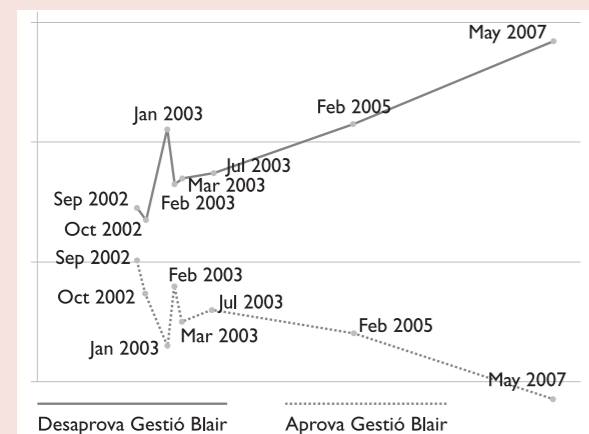
La Figura 1 mostra la valoració de la gestió de Blair pel que fa a l'Iraq i la seva evolució: el març de 2003, pocs dies abans de la intervenció, un 54% dels britànics desaprovava la seva gestió, i els percentatges de desaprovació van augmentar fins a un altíssim 77% l'any 2007. Tot i això, és cert que la valoració del lideratge de Blair ja havia disminuït significativament l'any 2003, és a dir que l'Iraq no va enfonsar dra-

¹ Michael, Ignatieff "Getting Iraq Wrong", *The New York Times Magazine*,

05/08/2007.

màticament Blair però en tot cas des de llavors no va aconseguir recuperar-se. Les conseqüències del trauma de l'Iraq són múltiples i han condicionat el projecte del *New Labour* des d'aleshores. Per altre costat, és cert que no ha estat l'únic condicionant; altres factors que cal tenir en compte són els efectes de la crisi econòmica, la personalitat de Gordon Brown, els escàndols dels diputats al Parlament i la relació perversa entre Westminster i els mitjans de comunicació.

Figura 1. Valoració de la gestió de Blair de la guerra d'Iraq

Font: IPSOS-MORI

La crisis de Westminster i de Gordon Brown

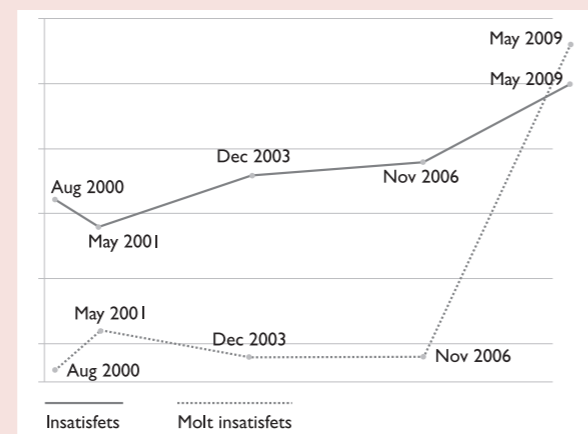
Els escàndols de corrupció i despeses exagerades dels diputats de Westminster han significat un segon trauma per a la política britànica. No és el mateix la crisis de Westminster i la de Gordon Brown, però estan relacionades a l'hora de condicionar la fragilitat del Primer Ministre. És per això que abans d'analitzar les dificultats de lideratge de Brown i el laborisme actual, convé primer fer un cop d'ull a la crisis de Westminster.

L'historiador britànic Timothy Garton Ash ha reclamat una "gran reforma" de les bases del sistema de Westminster i n'ha fet un qüestionament explícit. De fet, Garton Ash és només un dels portaveus d'una sèrie de nombroses campanyes i propostes de reforma en marxa. Alguns exemples són la campanya "Vote for Change", que promou la reforma electoral, o "Unlock Democracy", que vol dinamitzar convencions de ciutadans amb caràcter deliberatiu. Alan Johnson, que ha estat assenya-

Tot bon polític hauria de cercar l'equilibri entre la proximitat a la ciutadania i, per altre costat, tirar endavant projectes sota la seva pròpia responsabilitat. La intervenció de Blair a l'Iraq és un exemple de l'assumpció d'una decisió política sense un suport explícit de la ciutadania

lat per *The Economist* com a candidat per ser el pròxim Líder laborista, també s'ha fet seva la proposta de reforma electoral. I per altre costat, l'MP laborista Wright és l'encarregat de presentar aquesta mateixa tardor un informe amb propostes per millorar el funcionament del Parlament britànic. Bona part de les propostes, doncs, van en la línia d'enfortir el paper de la societat civil, mitjançant processos participatius i deliberatius, i per altre costat la reforma del sistema electoral.

Figura 2. Insatisfacció amb Westminster

Font: IPSOS-MORI

La Figura 2 mostra els percentatges de ciutadans insatisfets o molt insatisfets amb el funcionament del Parlament britànic durant el període 2000-2009. És espectacular l'increment en el percentatge d'insatisfets després dels escàndols de les despeses dels parlamentaris: el maig de 2009 un 30% dels britànics declaraven estar insatisfets amb Westminster i un 33% molt insatisfets. Òbviament aquestes dades s'han d'agafar amb precaució, donada la influència temporal de l'escàndol dels MPs. Tot i això, no deixa de ser sorprenent aquest increment tan significatiu del nombre de ciutadans insatisfets amb Westminster, la qual cosa ens dona pistes sobre el poder i la influència dels mitjans de comunicació a Gran Bretanya. Perquè qui actua de veritable contrapès i a la vegada amplifica el lideratge polític són els mitjans de comunicació. Com resumeix el mateix Garton Ash: "cada cosa que diuen els polítics està preparada per causar el major impacte possible en un cicle de notícies interminable"². És en aquest context d'insatisfacció creixent i d'un

estira i arronsa permanent entre el govern i els mitjans on s'ha de situar la debilitat del laborisme actual.

Analitzem, ara sí, el perquè de la fragilitat del lideratge de Gordon Brown. John Carlin va escriure fa uns mesos un retrat psicològic brillant de Brown. És un "big beast" assegurava, intel·lectualment molt ben preparat, brillant ex-ministre de finances, però incapaç a l'hora de comunicar i liderar un projecte polític. Carlin no dubta en elogiar la formació i capacitat de Brown i posa com a exemple la seva resolució al G-20 a l'hora de buscar solucions a la crisi econòmica. Ara bé, segons Carlin el seu gran defecte és voler ser algú que no és i no ser fidel a ell mateix. D'aquí la cita de Shakespeare amb què encapçalàvem aquest treball: "per damunt de tot, sigues fidel a tu mateix, i a això seguirà, com la nit segueix al dia, que no seràs fals amb ningú". Segons Carlin els britànics perceben Gordon Brown com un polític fals que s'ha deixat portar per la carrera constant amb els mitjans de comunicació. Amb declaracions sovint ridícules que no han ajudat a fer explícit i creïble el seu projecte. Segons aquesta interpretació el gran error de Brown hauria estat intentar seguir l'estela comunicativa de Blair.

Les conseqüències del trauma de l'Iraq han condicionat el projecte del New Labour des d'aleshores. Però no ha estat l'únic condicionant; altres factors que cal tenir en compte són els efectes de la crisi econòmica, la personalitat de Gordon Brown, els escàndols dels diputats al Parlament i la relació perversa entre Westminster i els mitjans de comunicació

Per altre costat, però, és difícil criticar severament la gestió econòmica de Brown. L'economista Paul Krugman es preguntava recentment "realment Brown i el seu partit es mereixen que se'ls faci culpables de la crisi britànica"? En part sí, assenyalava Krugman, perquè Brown va participar de l'eufòria liberalitzadora heretada dels governs conservadors dels EEUU i Gran Bretanya als 90s. Però en bona mesura no, perquè el govern de Brown ha actuat de forma decidida davant la crisi: ajudant o fins i tot nacionalitzant els bancs amb problemes, facilitant que el Banc d'Anglaterra desbloqueges el crèdit i mostrant-se disposat a assumir un alt nivell de dèficit. És per això que Krugman qualificava Brown com "Gordon el desafortunat". El gran defecte de Brown no ha estat la gestió de la crisi, sinó no saber transmetre el seu paper eminentment polític, els vectors del seu lideratge representatiu, uns vectors que necessàriament havien de reformular els anteriors de Blair.

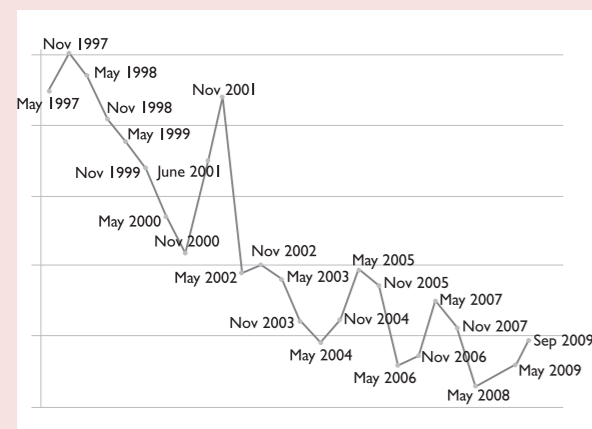
Lideratges forts i febles: Blair versus Brown

Una mirada amb una perspectiva més àmplia pot ser útil per entendre l'evolució del *New Labour* i les seves dificultats actuals. La Figura 3 mostra l'evolució dels percen-

² Timothy Garton Ash, "Una revolució en Westminster?", *El País*, 11/07/2009

tatges de satisfacció amb la gestió de Blair i Brown durant el període 1997-2009. És espectacular el 70% de satisfacció el novembre de 1997, quan Blair tot just començava el seu mandat. Quines són les condicions que permeten a Blair assumir i desenvolupar un lideratge polític tan fort? Per què Brown, al contrari, no ha aconseguit definir un nou projecte polític? És una qüestió de caràcter, com ens diu Carlin, o hi ha altres explicacions més estructurals? Com assenyalàvem abans, partint de la reflexió d'Ignatieff, un bon lideratge en una democràcia representativa necessita tant la funció de proximitat o "sentit de la realitat" -que passa per l'atenció a les preferències de la ciutadania o "responsiveness"- com la funció delegada o representativa -quan el polític assumeix un lideratge fort i tira endavant els seus propis projectes. Blair és l'arquetip del lideratge representatiu fort, que de tan fort acaba no sent "responsive" a la ciutadania, mentre que Brown és el paradigma d'un lideratge dèbil.

Figura 3. Valoració de Blair i Brown període 1997-2009

Font: IPSOS-MORI

La qüestió del lideratge polític ha estat estudiada per la ciència política, almenys des de la ja clàssica contribució de Downs (1957). Per a Downs la democràcia té un valor substantiu en la mesura que els polítics responen a les preferències dels electors. Tot i això, treballs posteriors han estudiat fins a quin punt els polítics poden manipular les pròpies preferències dels votants mitjançant el lideratge³. En un interessant estudi del lideratge de Blair, els politòlegs Lavezzolo i Orriols⁴ analitzen de quina manera Tony Blair va ser capaç de modificar les preferències redistributives i de política econòmica dels britànics. D'acord amb aquest estudi, Blair va saber liderar un procés de reforma i modernització que va acabar afectant les preferències dels votants -i en especial dels propis votants laboristes.

El *New Labour* va recórrer un llarg camí de revisió de les seves tesis, que va començar Neil Kinnock amb el seu *New Realism* (1983-87) i *Policy Review* (1987-92), fins a ser capaç de definir un nou projecte polític que es desfeia del llast anterior i s'apropava al centre polític. Les claus de l'èxit del lideratge inicial de Blair són dos. Primer, la substitució de criteris ideològics forts per a d'altres de més pragmàtics. Un exemple és la reformulació de la Clàusula 4 dels Estatuts del Partit Laborista pel que fa al tractament de la propietat pública; de "public ownership" es va passar a "public-private partnership". Blair seguia al peu de la lletra la cita de Shakespeare quan a la conferència de Bkackpool el 1994 justificava la modificació de la famosa clàusula: "we should stop saying what we don't mean and start saying what we do mean, what we stand by, what we stand for". En segon lloc, Blair va trencar la tradicional estreta relació entre el Partit i els sindicats. Tant Neil Kinnock primer com Tony Blair després van esforçar-se en desfer-se del pes que els sindicats suposaven a l'hora de fer creïble el *New Labour*.

I ara és quan cal retornar a Gordon Brown, i preguntar-se quines han estat les seves mesures per projectar un "New new Labour". Per què és tan difícil per a Brown definir els nous vectors de lideratge pel laborisme anglès? Com han assenyalat economistes com Paul Krugman i Antón Costas, bona part dels líders europeus estan avui en dia hipotecats per les seves pràctiques passades de promoció de polítiques de desregulació i liberalització financera. Paul Krugman retreu a Brown unes declaracions paradigmàtiques fetes l'any 2005 en les que assegurava que "la regulació ha de tenir no només una influència lleugera sinó a més a més restringida". Tot i això, Brown ha estat un dels líders més destacats en la gestió de la crisi i no ha dubtat en adoptar actituds valentes. El lideratge de Brown davant la crisi econòmica, en qualsevol cas, no ha estat suficient per superar les hipoteques del passat -i aquest és un factor estructural i no psicològic. Una de les qüestions claus avui, doncs, és fins a quin punt han de modificar-se els propis fonaments teòrics del *New Labour* per definir una socialdemocràcia renovada. Això en un moment en el que la incertesa i la falta de projectes ben definits és un mal comú a l'esquerra europea.

Perspectives de futur pel *New Labour*

Una de les paradoxes de la política britànica, almenys pel que fa a l'esquerra, és que malgrat les pessimes previsions electorals el debat intel·lectual de fons continua sent intens. Per acabar aquest article, doncs, faré un repàs no sistemàtic d'alguns dels elements del debat actual. Les diferents veus d'aquest debat i el diàleg entre elles s'han

d'entendre, és clar, en funció dels condicionants que hem comentat.

D'acord amb Stuart White⁵, el comú denominador de les línies de pensament predominants al social-liberalisme consisteix en dues idees principals: (i) que l'Estat ha de reestructurar-se i (ii) que la societat civil ha d'enfortir-se o ser "empowered". I sobre aquests dos elements giren la majoria de debats ideològics actuals. Dos llibres recents, que agrupen les reflexions més destacades, són el llibre editat per Demos *What Next for Labour?* i el llibre editat per Policy Network *Beyond New Labour: the future of social democracy in Britain*. Aquests dos conjunts d'escrits, òbviament, estan fortament influenciats pels esdeveniments recents: la crisi econòmica i la crisi de legitimitat del sistema de Westminster.

Stuart White ha realitzat un mapa ideològic del pensament social-liberal actual. En aquest mapa, situa quatre grans tendències: (i) el comunisme d'esquerres -que encapçalaria el diputat laborista John Cruddas (ii) el republicanisme d'esquerres -representat per acadèmics com Stuart White o l'historiador David Marquand, (iii) el republicanisme de centre -liderat per figures públiques com el director de Demos Richard Reeves o l'ex secretari de pensions James Purnell; i finalment (iv) el comunisme de dretes -representat per Phillip Blond o el diputat laborista Frank Field.

De fet, però, la tensió real que es viu dins el Partit Laborista i que definirà les característiques del "New new labour" és entre les corrents del comunisme d'esquerres -que s'aproximen al socialisme ètic- i les corrents del republicanisme de centre -molt més properes al liberalisme clàssic. I aquesta tensió no és nova, ni molt menys, sinó que és un eco de l'eterna discussió entre radicalisme i ortodòxia característica del laborisme anglès. Fins i tot es pot establir un paral·lelisme entre el moment actual i les reflexions de R.H. Tawney el 1932 al seu llibre *The Choice before the Labour Party*. D'acord amb Cruddas⁶, el moment de crisi actual del laborisme s'assembla al que va seguir a la crisi de 1929. Mentre que Roger Liddle i Patrick Diamond, dues figures d'un

social-liberalisme més clàssic, no van tan endarrere i parteixen d'un reconeixement explícit al treball realitzat fins ara pel *New Labour*. Roger Liddle també reconeix la mateixa tensió quan afirma: "Sempre ha existit una discussió sobre el paper de l'Estat en el pensament socialdemòcrata. És l'Estat el qui en certa mesura ha de modelar la ciutadania o l'Estat tan sols ha de donar les oportunitats perquè els ciutadans es defineixin a ells mateixos?". De totes maneres, totes dues corrents parteixen de la necessitat de donar una resposta política a l'individualisme creixent i a redefinir el tractament de la igualtat.

El parlamentari John Cruddas, així com figures de l'anomenat "Compass Group", lideren un nou comunisme d'esquerres que té com a objectiu reconèixer la interdependència entre la ciutadania, amb un èmfasi renovat en la igualtat econòmica i l'acció col·lectiva, tot establint un paper preponderant de la societat civil. Cruddas proposa la recuperació de la figura fundadora del laborisme, Keir Hardie, com a símbol d'una esperança i conviccions renovades. Per a Cruddas, el liberalisme renovat que defensen pensadors associats al republicanisme de centre com Will Hutton o Richard Reeves és "estret i individualista". Cruddas planteja un gir socialdemòcrata profund, en la línia d'un model social europeu clàssic, amb quatre pilars bàsics: igualtat, comunitat, sostenibilitat i

democràcia. I pel que fa a polítiques, proposa una reforma impositiva més progressiva que redueixi les desigualtats, un increment de la inversió pública en habitatge públic, compromisos forts de l'Estat per reduir les emissions i una reforma constitucional que implementi un sistema proporcional. Per aquest corrent, doncs, la privatització dels serveis públics no és un objectiu desitjable i l'Estat hauria d'assumir un paper redistributiu més fort i intervencionista.

Per altre costat, el llibre editat per Roger Liddle i Patrick Diamond, *Beyond New Labour: the future of social democracy in Britain*, és una de les referències associades al corrent que alguns anomenen republicanisme de centre -i que bé podria qualificar-se de social-liberalisme ortodox. Pertanyen a aquesta corrent polítics

El gran defecte de Brown no ha estat la gestió de la crisi, sinó no saber transmetre el seu paper eminentment polític, els vectors del seu lideratge representatiu, uns vectors que necessàriament havien de reformular els anteriors de Blair

Segons Carlin, els britànics perceben Gordon Brown com un polític fals que s'ha deixat portar per la carrera constant amb els mitjans de comunicació. Segons aquesta interpretació, el gran error de Brown hauria estat intentar seguir l'estela comunicativa de Blair

El gran defecte de Brown no ha estat la gestió de la crisi, sinó no saber transmetre el seu paper eminentment polític, els vectors del seu lideratge representatiu, uns vectors que necessàriament havien de reformular els anteriors de Blair

³ Estudis clàssics d'estratègies de lideratge i manipulació en ciència política són els treballs de Przeworski i Sprague (1986) o Maravall (1994).

⁴ Lavezzolo, S i Orriols, LL. "El liderazgo de Blair y Aznar hacia el centro político" *Revista de Estudios Políticos*, 2008.

⁵ Veure l'article "The New Progressives", publicat a *NewStatesman* 09/2009

⁶ Veure l'article "Labour's Crisis", publicat a *NewStatesman* 09/2009

i intel·lectuals molt més propers a Tony Blair i Gordon Brown com ara Peter Mandelson, els germans Miliband o Philip Collins. D'acord amb Roger Liddle, l'Estat ha de reformular-se pensant en les seves capacitats estratègiques. Això implica, per exemple, reconèixer que els mercats i el comerç internacional són una bona manera d'estimular la innovació tecnològica i l'eficiència econòmica. En aquest sentit la globalització s'ha d'entendre com un fenomen positiu, que genera beneficis socials. Tot i això, des del sector públic s'hauria de tenir en compte que la globalització i la innovació generen tant guanyadors com perdedors, en funció de l'adequació del capital humà al canvi tecnològic. Aquests arguments, doncs, van en la línia dels models dels països escandinaus, que combinen una elevada obertura

comercial amb prestacions socials. A la vegada, l'Estat hauria de ser un regulador actiu i sense complexos dels mercats financers en pro de l'interès públic. I per últim, l'Estat hauria d'assumir unes polítiques públiques fermes enfocades a la indústria i la seva renovació. En aquest sentit defensen la profundització d'un model "anglo-social" ja iniciat per Blair.

Tot i això, Roger Liddle assenyala que el laborisme ha de tenir també en compte la restricció pressupostària que la crisi actual suposarà pel futur. Malgrat reconèixer el valor d'augmentar la despesa pública per combatre la recessió, les propostes polítiques des de l'esquerra haurien d'incloure un pla de reducció del dèficit. És per això que aquests corrents defensen el paper de l'Estat com a regulador de serveis públics privatitzats. De cap manera s'hauria de retornar al compromís del laborisme amb el "public ownership" que Blair va liquidar. Una altra aproximació interessant d'aquestes corrents és la seva visió de l'individu. El laborisme hauria de tenir més en compte els canvis sociodemogràfics –per exemple l'increment de famílies monoparentals– i, a la vegada, incentivar el desenvolupament de les capacitats i experiències de les persones. Per això el compromís contra la pobresa infantil hauria de continuar sent una pedra de toc. El gir socialdemòcrata, per tant, hauria de posar en pràctica un Estat "efectiu" però no un "gran Estat" intervencionista i fortament redistributiu.

Conclusions

Durant l'article hem analitzat, en primer lloc, els determinants de l'actual debilitat del laborisme anglès.

El trauma de la guerra de l'Iraq, els escàndols dels diputats a Westminster i la crisi econòmica són factors que expliquen les dificultats actuals. Per altra part, una mala conjunció entre un caràcter poc comunicatiu i les herències del passat no han afavorit a Gordon Brown.

Desafortunadament, no ha sabut convertir-se en un líder fort, com va ser Blair, capaç de definir un lideratge representatiu i fins i tot afectar les preferències dels ciutadans. Per tant, la redefinició d'un nou projecte laborista resta per fer. Són paraules de R.H. Tawney de l'any 1932 i semblen ben actuals: "la més greu debilitat del Partit Laborista és la manca de convicció. El Partit Laborista és dubitatiu en l'acció perquè té la ment dividida. No aconsegueix el que podria, perquè no sap el que vol". En qualsevol cas, molt probable-

ment la millor configuració d'un *New Labour* passa per saber valorar l'agressivitat intel·lectual de MPs com Cruddas combinat amb el pragmatisme i realisme econòmic del social-liberalisme més clàssic. ■

Blair és l'arquetip del lideratge representatiu fort, que de tan fort acaba no sent "responsive" a la ciutadania, mentre que Brown és el paradigma d'un lideratge dèbil

Brown ha estat un dels líders més destacats en la gestió de la crisi i no ha dubtat en adoptar actituds valentes. El seu lideratge, en qualsevol cas, no ha estat suficient per superar les hipoteques del passat –i aquest és un factor estructural i no psicològic

Amansir el lerroxisme Prejudicis ideològics i conveniències polítiques en l'assassinat de Ferrer i Guàrdia

JOAQUIM COLL

Historiador

La referència a l'episodi de la Setmana Tràgica és avui ineludible en qualsevol aproximació a la nostra història contemporània com a exponent de les fortes tensions socials i polítiques que acumulava la societat catalana en començar el segle XX. El relat dels fets, particularment de la violenta explosió d'anticlericalisme popular d'aquells dies de final de juliol, és força conegut i ha estat prou divulgat amb motiu del centenari celebrat en 2009. En aquest article, per tant, no anem ni a explicar els fets succeïts ni tampoc a assajar una explicació de les causes de la revolta, principalment socioeconòmiques. En aquest article ens proposem una altra cosa:

a través de l'actuació d'una de les personalitats més influents de la Lliga Regionalista, l'advocat Narcís Verdager i Callís, veurem com l'estament conservador i d'ordre (polític i patronal) va redefinir durant el mes d'agost de 1909 la seva posició sobre les responsabilitats sobre la violència desfermada durant la Setmana Tràgica. I explicarem que en aquest decantament hi van pesar tres factors: una estesa animadversió personal i ideològica contra el pare de l'Escola Moderna, Francesc Ferrer i Guàrdia, la credibilitat que entre bastidors la

Lliga atorgà als arguments autoexculpatoris dels radicals i, *the last but not the least*, l'oportunitat de "domesticar" políticament algunes de les figures locals més destacades del Partit Republicà Radical, acusades de participar en les accions insurreccionals.

El context

Les eleccions municipals parcials de maig de 1909, ajornades des de feia un any i mig, entre altres coses a causa del debat sobre la famosa Llei d'administració local que impulsava el conservador Antonio Maura, van confirmar un canvi en la relació de forces a Barcelona a mesura que la ruptura al si de l'àmplia coalició anomenada Solidaritat Catalana esdevenia cada cop més irreversible per disparitat de criteris polítics i estratègies entre regionalistes i republicans. El suport de Cambó a la proposta de sufragi corporatiu de Maura i, en canvi, l'oposició radical que hi expressà Ildefons Sunyol, la figura més destacada en aquell moment del republicanisme catalanista, exemplifica bé aquesta divergència entre dues formes d'entendre la democràcia i el liberalisme. En aquest clima de desavinences entre les forces catalanistes, l'augment de la participació electoral permeté la remuntada lerroxista i feu que en el nou consistori barceloní s'establís un fràgil equilibri. El PRR mobilitzà els seus seguidors, guanyà 16 regidors i se situà en el llinar de la majoria absoluta. Per la seva banda, l'aliança de les tres fraccions republicanes que havien format part de la Solidaritat coalitzades ara en la nova Esquerra Catalana pogué veure elegits 8 dels seus

candidats i passà a convertir-se així en la segona força municipal, amb 14 regidors, desplaçant la Lliga, que tan sols sumà 4 nous electes, d'entre els quals Verdager i Callís que sortí elegit pel barri vell de la ciutat, i sumà un total d'11 regidors. Segur que per als dirigents del catalanisme conservador la victòria del partit del tan denostat Alejandro Lerroux i, sobretot, el fet de veure's arraconats a la tercera posició municipal va ser un dur cop en el seu afany per assolir l'hegemonia política a Catalunya. Només l'entesa de tots els elements adscrits encara nominalment a la Solidaritat Catalana va fer possible arrabassar la primera tinença d'alcaldia al capítol radical Emiliano Iglesias en benefici del republicà catalanista Francesc Layret. Aquest inestable equilibri de forces va enfortir el paper d'àrbitre del nou alcalde per Reial ordre, Joan Coll i Pujol, catedràtic de Dret penal i vell polític del dinàstic Partit Conservador, que ja havia exercit de primera autoritat en altres ocasions. La potestat que el govern espanyol tenia per imposar alcaldes en les grans ciutats va interrompre així l'alcaldia que accidentalment exercia el republicà catalanista Albert Bastardas i Sampere, impulsor del famós Pressupost de cultura de 1908, que en endavant passaria per ser "el primer alcalde popular" de la ciutat.